

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ และประเมินผลหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้โมเดลซีบี (CIFB Model) เป็นหลักในการประเมินและกำหนดรายละเอียดของกระบวนการประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม ได้แก่ การประเมินจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ การประเมินผู้เข้ารับการอบรม บุคลากรของหลักสูตร, ทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร รวมทั้งแผนการดำเนินการอบรมตลอดหลักสูตร
3. การประเมินกระบวนการ ได้แก่ การประเมินการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตร
4. การประเมินผลผลิต ได้แก่ การประเมินความรู้ ความสามารถของผู้สำเร็จการอบรมจากหลักสูตร

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้เป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ขอบเขตของการประเมินผลหลักสูตรในทุกองค์ประกอบ ผู้วิจัยจะศึกษาและประเมินผลหลักสูตรที่ใช้ในปีการศึกษา 2523 คือ หลักสูตรสาขาการพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก และสาขาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ (โรคติดเชื้อ) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะใช้ในการวิจัยนี้ จะเป็นผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรปีการศึกษา 2523 ทั้งหมด ซึ่งได้แก่ คณาจารย์ผู้สอน 51 คน, พยาบาลผู้เข้ารับการอบรม 57 คน, ผู้บังคับบัญชาของผู้เข้ารับการอบรม 57 คน และคณะกรรมการดำเนินงานหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง 8 คน

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยจะไต่ศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการติดตามผลการปฏิบัติงานของ
 ผู้สำเร็จการอบรมทั้งในสาขาการพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก และสาขาการพยาบาล
 กุมารเวชศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2512 ถึง 2523 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่
 ผู้สำเร็จการอบรมจำนวน 288 คน และผู้บังคับบัญชาจำนวน 288 คนเช่นเดียวกัน

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นแบบสอบถามและแบบประเมินความ
 สามารถในการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ด้วยการแจกแจง
 ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสถิติที่ รวมทั้งการวิเคราะห์
 เอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินสภาวะแวดล้อม

1.1 การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในด้านลักษณะ ที่ตั้งของจุดมุ่งหมาย
 ทางการศึกษา ซึ่งควรประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ แต่จากการวิเคราะห์หลักสูตร พบว่า
 ลักษณะของจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรมีลักษณะที่ตั้งของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเพียง 2
 ประการคือ ในส่วนที่แสดงถึงความสามารถและส่วนของการ เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการของ
 ผู้สำเร็จหลักสูตร โดยที่มิได้มีส่วนใดแสดงออกให้เห็นถึงทัศนคติที่ควรจะเป็นของผู้สำเร็จ
 หลักสูตร แต่อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรก็มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน
 กับปรัชญาการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ และวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละสาขาวิชา
 และในค่านิยมวัตถุประสงค์เฉพาะสาขาวิชาเป็นวัตถุประสงค์ที่กระจ่างชัด และขยายความ
 จุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร เป็นอย่างดี

1.2 การประเมินเนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตร
 การพยาบาลเฉพาะทางทั้ง 2 สาขาวิชามีความสอดคล้องกัน กับวัตถุประสงค์เฉพาะ
 สาขาของหลักสูตร และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม เนื้อหาสาระทางวิชาการ
 ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมกับหลักสูตรทั้งในทัศนะของผู้เข้ารับการอบรมและผู้สอน มีเพียง
 บางส่วนที่ควรปรับปรุง เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกัน

2. ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

2.1 การประเมินปัจจัยด้านผู้เข้ารับการอบรม พบว่า หลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้สมัครเข้ารับการอบรมที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ เป็นหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่จะทำให้เด็กไทยที่มีความเหมาะสมเข้ารับการอบรมเป็นอย่างดี และผู้เข้ารับการอบรมใน ปีการศึกษา 2523 ทั้ง 2 สาขาวิชาที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้ดังกล่าว อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้ก็ยังมีจุดอ่อนอยู่เล็กน้อยในส่วนที่มิได้กำหนดแน่ชัดในเรื่องประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาล เกี่ยวข้องกับแขนงวิชาที่อบรม

2.2 การประเมินปัจจัยด้านบุคลากร พบว่าในหลักสูตรการพยาบาล เฉพาะทางมีบุคลากรทั้งในคณากรรมการจัดทำเนื้องานหลักสูตรที่เหมาะสม รวมทั้งมีคณาจารย์ผู้สอนเป็นผู้เชี่ยวชาญตรงต่อสาขาวิชา และมีความเข้าใจในจุดประสงค์ของหลักสูตร

2.3 การประเมินปัจจัยด้านอุปกรณ์และสิ่งแวดล้อมประกอบการเรียนการสอน พบว่า อุปกรณ์ต่าง ๆ มีเพียงพอที่จะส่งเสริมและช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอน แต่ก็ยังมีบางส่วน เช่น ปัญหาในเรื่องห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ ที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งในด้านการบริการและคุณภาพ

2.4 การประเมินปัจจัยด้านการวางแผนการดำเนินงานตลอดหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการดำเนินงานหลักสูตรฯ ได้มีการวางแผนการดำเนินงานตลอดระยะเวลาการอบรมไว้อย่างมีระเบียบแบบแผน

3. ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า

3.1 การจัดทำเนื้องานตลอดหลักสูตร ส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้

3.2 การประเมินด้านกระบวนการเรียนการสอนในทัศนะของผู้เข้ารับการอบรมและผู้สอน สรุปได้ว่า

3.2.1 จากทัศนะของผู้เข้ารับการอบรม ในด้านกระบวนการเรียนการสอนและการจัดทำเนื้องานหลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ในระดับเป็นที่พอใจ มีเพียงส่วนน้อย เช่น

ค่านิสิตการต่าง ๆ ที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น

3.2.2 จากทัศนะของอาจารย์ผู้สอน พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการบรรยายในการสอน และในระหว่างการสอนมีเพียงส่วนน้อยที่ประกอบอุปสรรคระหว่างการสอน แต่โดยส่วนรวม อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสรุปความคิดเห็นว่า ตนเองประสบความสำเร็จในการสอนในระดับปานกลาง

4. ผลการประเมินผลผลิต พบว่า ผู้สำเร็จการอบรมในปีการศึกษา 2523 เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการการพยาบาลเฉพาะทางเป็นอย่างดี และมีความสามารถมากในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลเฉพาะทางค่านต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ โดยความคิดเห็นนี้เป็นความคิดเห็นทั้งในทัศนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชา ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความสามารถในการประสานงานของผู้สำเร็จการอบรมสาขาการพยาบาลกุมารฯ ซึ่งความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บังคับบัญชาคิดว่าผู้สำเร็จการอบรมมีความสามารถมาก แต่ในทัศนะของผู้สำเร็จการอบรมเองคิดว่าตนเองมีความสามารถในค่านนี้ มีเพียงปานกลางเท่านั้น

จากผลสรุปดังกล่าว ทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้เบื้องต้นได้ว่า หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางในปีการศึกษา 2523 ทั้ง 2 สาขา เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพในทุก ๆ องค์ประกอบ

และเมื่อได้ศึกษาเพิ่มเติมโดยการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอบรมทุกรุ่น พบว่า ผู้สำเร็จการอบรมมีความสามารถมากในการปฏิบัติงานค่านต่าง ๆ โดยความคิดเห็นนี้เป็นความคิดเห็นของตนเอง และผู้บังคับบัญชาซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในสาขาการพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก ที่ความคิดเห็นของตนเองและผู้บังคับบัญชาในค่านประสิทธิภาพในการปฏิบัติการพยาบาล และความสามารถในการประสานงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สำเร็จการอบรมได้แสดงความความคิดเห็นควว่า ตนเองได้ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมการพยาบาลเฉพาะทางในการปฏิบัติงานมากพอควร

อภิปรายและขอเสนอแนะ

1. จากขอสรุปในเรื่องวัตถุประสงค์ประสงค์ของหลักสูตร แม่ว่าจุดมุ่งหมายทั่วไปจะขาดในเรื่องการแสดงจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับทัศนคติของผู้สำเร็จการอบรมก็ตาม การอบรมในระดับนี้เป็น การอบรมต่อเนื่องจากการศึกษาระดับพื้นฐาน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการอบรมสั้นมาก การมุ่งเน้นในเรื่องความรู้ความสามารถ จึงน่าจะเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าในค่านักทัศนคติ อย่างไรก็ตามก็เป็นที่เชื่อกันว่าหากผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล ก็ย่อมเกิดทัศนคติที่ดีต่องานที่ตนปฏิบัติในด้วย ดังนั้นจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรถึงแม้จะมีลักษณะสำคัญไม่ครบถ้วน ตามที่จุดมุ่งหมายที่ดีควรจะเป็นผู้วิจัยก็คิดว่าจุดมุ่งหมายทั่วไปนี้เหมาะสมดีแล้ว

2. ในเรื่องเนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งส่วนใหญ่ทั้งในความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้สอน จะเห็นว่าหัวข้อเรื่องและเนื้อหาสาระโดยทั่วไปเหมาะสมดีแล้วก็ตาม ก็ยังมีเนื้อหาสาระอีกบางส่วนที่ควรปรับปรุง ซึ่งอภิปรายเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1 เนื้อหาสาระในหลักสูตรสาขาการพยาบาลกุมารฯ หัวข้อเรื่องที่ต้องการปรับปรุงมาก ในทัศนะของผู้เรียนก็คือ หัวข้อ Clinical laboratory diagnosis ซึ่งผู้เชี่ยวชาญรับการอบรมจะแสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาในส่วนนี้ โดยมิได้ระบุเหตุผลประกอบก็ตาม แต่สังเกตจากการให้ข้อเสนอแนะในเรื่องจำนวนชั่วโมงว่าน้อยเกินไป ควรจัดให้มีการเพิ่มชั่วโมงมากขึ้น ประกอบกับวิชานี้เป็นวิชาใหม่สำหรับผู้เข้ารับการอบรม เนื้อหาเป็นเรื่องของการแปลผลทางห้องทดลองซึ่งเกี่ยวข้องกับแพทย์และนักวิชาการเทคนิคมากกว่าพยาบาล แต่ปัจจุบันก็เป็นเรื่องสำคัญที่พยาบาลควรมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนี้บ้าง เพื่อใช้ความรู้ช่วยในการตัดสินใจให้การพยาบาลผู้ป่วยได้ถูกต้องตามแผนการรักษา แต่เนื้อหาวิชาที่ค่อนข้างมาก และระยะเวลาที่กำหนดให้น้อย ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างยาก แนวทางที่อาจปรับปรุงได้ ถ้าทำได้ 2 วิธีก็คือ การเพิ่มชั่วโมงให้มากขึ้น หรือการลดเนื้อหาสาระให้น้อยลงเหลือเพียงพื้นฐานความรู้ที่สำคัญเท่านั้น

2.2 เนื้อหาสาระในหลักสูตรสาขาการพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก
 ในความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม สิ่งที่เป็นปัญหามากคือ

2.2.1 การจัดดำเนินการสอนในเนื้อหาวิชาในหน่วยของวิชาการด้าน
 การแพทย์ และในหน่วยของพยาบาลวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์
 ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาในส่วนต่าง ๆ และจัดการเรียนการสอน
 ให้เข้าช้รอนกันน้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประโยชน์จากการอบรมอย่างกว้าง
 ขวางที่สุด

2.2.2 เนื้อหาวิชาในหัวข้อ the patient in the intensive
 care unit ซึ่งในทัศนะของผู้เข้ารับการอบรมจำนวนมากที่เห็นว่า เนื้อหาในส่วนนี้มีความ
 เหมาะสมน้อย ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สิ่งที่น่าสนใจก็คือ เนื้อหาวิชาส่วนนี้
 มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้มีประสบการณ์ การปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงาน I.C.U.
 ซึ่งเมื่อดูจำนวนผู้เข้ารับการอบรมที่มีคุณสมบัติดังกล่าวพบว่า มีเพียงจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับ
 จำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด (ข้อมูลเบื้องต้นจากตารางที่ 3) อย่างไรก็ตามเมื่อ
 พิจารณาโดยสภาพความเป็นจริงจะพบว่า ผู้ป่วยด้วยโรคหัวใจและทรวงอกจำนวนมากที่จะ
 ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลอยู่ในหน่วยงาน I.C.U. ในระยะที่มีอาการหนัก เมื่อ
 อาการทุเลาลง จะย้ายไปอยู่ในหน่วยงานหอผู้ป่วยโรคหัวใจและทรวงอกธรรมดา ดังนั้น
 การประสานงานระหว่างหน่วย I.C.U. และหอผู้ป่วยธรรมดา จึงน่าจะมีความสำคัญ
 พอสมควรที่จะทำให้การรักษาพยาบาลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้
 สิ่งต่าง ๆ ซึ่งกันและกันในแต่ละหน่วยงาน จึงน่าจะเป็นสิ่งควรกระทำ การจัดเนื้อหาวิชา
 ในหน่วยนี้จึงมีความจำเป็นพอควร แม้จะเกิดปัญหาในด้านประสบการณ์ของผู้เข้ารับการ
 อบรมไม่เท่าเทียมกัน ความสามารถในการเรียนรู้จึงแตกต่างกันเป็นธรรมดา ดังนั้นสิ่งที่
 ควรปรับปรุงก็คือ ในการเรียนการสอนในส่วนนี้ควรจัดดำเนินไป โดยเข้าใจถึงพื้นฐานและ
 คำนึงถึงประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรมมากที่สุด

2.2.3 ในเนื้อหาวิชาส่วน Miscellaneous ในหัวข้อ

Nursing management of premature baby with cardiothoracic -

problems ทั้งในความคิดเห็นของผู้สอน และผู้เรียนต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรตัดเนื้อหาสาระในส่วนนี้ออก เพราะเป็นกรณีที่ยบ่น้อยและยากแก่การวินิจฉัย และไม่คอยให้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์มากเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะในส่วนนี้ผู้วิจัยคิดว่า เนื้อหาวิชาส่วนนี้ความจริงแล้ว ก็มีประโยชน์เพียงแต่ในสถานภาพของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่กับผู้ป่วยผู้ใหญ่ หรือ เด็กโต การจะไล่มีโอกาสดพบเห็นทารก เกิดก่อนกำหนด (premature baby) ก็น้อย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็ยังไม่เห็นสมควรในการตัดหัวข้อนี้ออกเสียทีเดียว แต่ควรนำเนื้อหาส่วนนี้ไปแทรกเพิ่มเติมไว้ใน ส่วนของหัวข้อ Nursing care of the patient with conditions of the heart ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Congenital heart disease จะเหมาะสมกว่า

3. จากการศึกษาประเมินปัจจัยเบื้องต้น สิ่งที่ เป็นปัญหาและข้อค้นพบอภิปราย ได้ดังนี้

3.1 ในค่านผู้เข้ารับการอบรม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้สำหรับการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม แม้ว่าจะมีความเหมาะสมพอควรแล้วก็ตาม แต่ถาพิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว แม้ว่าในปีการศึกษา 2523 ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์การปฏิบัติงานตรงกับสาขาที่เข้ารับการอบรมก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาย้อนกลับไปถึงผู้เข้ารับการอบรมทุกรุ่นเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติงานก่อนเข้ารับการอบรม (ตารางที่ 29 แสดงไว้ในภาคผนวก) พบว่ามีจำนวนไม่น้อยที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ตรงกับสาขาที่ตนเข้ารับการอบรม และในจำนวนนี้ก็มีเพียงส่วนน้อยที่ภายหลังเข้ารับการอบรมแล้ว กลับไปปฏิบัติงานตรงตามแผนกการพยาบาลที่ตนได้รับการอบรมมา (ภาคผนวกตารางที่ 30) จึงเห็นได้ว่าการเข้ารับการอบรมเฉพาะสาขา โดยมีใ้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับแผนกการพยาบาลสาขานั้น น่าจะเป็นการศึกษาซึ่งไม่ไ้ผลตรงเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงในระดบนี้ก็คือ ควรมีการกำหนดเป็นกฎเกณฑ์คุณสมบัติของผู้สมัคร เข้ารับการอบรมในหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางนี้ว่า "จะต้องเป็นผู้ปฏิบัติงาน หรือมีแผนการที่จะกลับไปปฏิบัติงานในแผนกการพยาบาลที่สมัครเข้ารับการอบรม" จึงจะพิจารณารับสมัคร

3.2 สิ่งค้นพบที่น่าสนใจจากข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้ารับการอบรมทั้งใน
ปีการศึกษา 2523 (จากข้อมูลที่น่าสนใจในตารางที่ 8, 9) และผู้เข้ารับการอบรมทุกรุ่น
(จากตารางที่ 31, 32 และ 33 ในภาคผนวก) ทำให้ทราบว่าคุณสมบัติทั้งในด้านคุณวุฒิ
ทางการศึกษาการพยาบาลเบื้องต้น ประสบการณ์ในการทำงาน (ระยะเวลาในการ
ปฏิบัติงาน) ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน แม้จะมีความแตกต่างกันอยู่มากพอควร
แต่สิ่งเหล่านี้ก็ได้เป็นอุปสรรคในการศึกษาต่อเนื่อง เพราะทุกคนประสบความสำเร็จ
สามารถผ่านการอบรมไปได้ด้วยดี

4. จากการประเมินกระบวนการเรียนการสอน

4.1 ข้อค้นพบที่สำคัญคือ การเรียนมักเป็นการเร่งรีบ เพราะเนื้อหาวิชา
มีมาก แต่เวลาน้อย เนื่องจากเป็นหลักสูตรการอบรมระยะสั้นเพียง 3 เดือน ในด้าน
ผู้เข้ารับการอบรมบางส่วนเกิดความวิตกกังวลกับการเรียนค่อนข้างมาก ในด้านผู้สอน
บางท่านก็พบปัญหาว่าวิธีการสอนวิธีอื่น ๆ นอกจากวิธีการบรรยายไม่ได้ เพราะการ
สอนวิธีอื่นจะต้องใช้เวลามากขึ้น ข้อเสนอแนะที่ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ได้มาคือ
การเพิ่มระยะเวลาการอบรมจาก 3 เดือน เป็น 4 เดือน จึงเป็นข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ
และสมควรพิจารณาอย่างยิ่ง

4.2 ผู้เข้ารับการอบรมระบุว่าเกิดปัญหาในด้านการบริการสวัสดิการมาก
พอควร เช่น การประชาสัมพันธ์ สถานที่พักผ่อน หอพักสำหรับผู้มาจากต่างจังหวัด
ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรพิจารณาจัดหา หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น

5. จากการประเมินผลผลิต ปัญหาที่พบอธิบายได้ดังนี้

5.1 ผู้จัดการเรียนการสอนไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจนว่าความรู้ที่
ผู้สำเร็จการอบรมแสดงออกภายหลังสิ้นสุดการอบรมนั้น เป็นความรู้ที่ได้จากการอบรมจริง
หรือไม่ ทั้งนี้เพราะไม่มีการทดสอบความรู้ของผู้เรียนก่อนเข้ารับการอบรม เพื่อใช้เป็น
ตัวเปรียบเทียบ ข้อเสนอแนะก็คือ ควรจัดให้มีการทดสอบความรู้ทั้งก่อนและหลังเข้ารับ
การอบรม เพื่อชี้ให้เห็นชัดถึงประสิทธิภาพของผลผลิตของหลักสูตร

5.2 เมื่อได้ติดตามการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาทุกรุ่นแล้ว พบว่า
 แม้จะมีจำนวนผู้สำเร็จการอบรมบางส่วน (ร้อยละ 5.6) ที่มีใ้ให้นำความรู้จากการอบรม
 การพยาบาล เฉพาะทางไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเลย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลสำคัญคือ
 ถูกย้ายไปปฏิบัติงานในแขนงการพยาบาลอื่น หรือหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่เดิมไม่ตรงกับความรู้
 ที่ได้รับจากการอบรม แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้สำเร็จการอบรมส่วนนี้ก็มีเพียงจำนวน
 น้อยเมื่อเทียบกับผู้สำเร็จการอบรมทั้งหมด ข้อเสนอแนะก็คือในส่วนหนึ่งที่เคยปฏิบัติงาน
 อยู่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สมัครเข้ารับการอบรม ก็ควรแก้ไขที่ระบับการคัดเลือกถึงได้
 กล่าวไว้วางกัน แต่ในส่วนที่ถูกย้ายไปปฏิบัติงานในแขนงอื่นภายหลังสำเร็จการอบรม
 ซึ่งเป็นไปตามวัฏจักรของการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ซึ่งมีระบบการแบ่งแยกหลายแขนง
 การปฏิบัติงาน ดังนั้นแม้กรณีเช่นนี้จะถือเป็นการไม่ได้ประสพผลตรงตามเป้าหมายของ
 หลักสูตรที่ตองการให้ผู้สำเร็จการอบรมปฏิบัติการพยาบาล เฉพาะทางอย่างมีประสิทธิภาพ
 ก็น่าจะถือว่าการไม่ประสพผล ส่วนน้อยที่เป็นไปโดยธรรมชาติและน่าจะ เป็นที่ยอมรับได้

5.3 ในด้านการประเมินความสามารถของผู้สำเร็จการอบรม ปัญหาที่น่า
 สนใจก็คือในส่วนของความสามารถในการใช้ความรู้ในการตรวจร่างกายผู้ป่วย เพื่อการ
 วินิจฉัยและคัดกรองผู้ป่วยชั้นต้นได้ ซึ่งในทัศนะของผู้สำเร็จการอบรมแสดงความคิดเห็นว่า
 ตนเองมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งข้อสังเกตจากการระบุเหตุผลว่าทำได้
 ไม่ดีเท่าที่ควร เป็นเพราะงานอย่างอื่นมีมาก ไม่มีเวลาสนใจกับงานนี้ ซึ่งต้องใช้ความ
 ละเอียดยรอบคอบพอควร และงานค่านนี้เป็นงานในความรับผิดชอบของแพทย์โดยตรง
 การจะมุ่งปฏิบัติงานในค่านี้อย่างเต็มความสามารถ อาจจะทำให้ เกิดความเข้าใจผิดว่า
 เป็นการ ก้าวกายหน้าซึ่งกันและกันก็เป็นได้ จากเหตุผลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าในทัศนะ
 ของตนเอง การมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องนี้ ไม่ได้เป็นที่พึงพอใจของ
 ตนเองมากนัก อย่างไรก็ตาม เมื่อกลับมาพิจารณาวัตถุประสงค์โดยแท้จริงของหลักสูตร
 เกี่ยวกับเรื่องนี้แล้วจะพบว่า การใช้ความรู้ส่วนนี้เป็นเพียงการกระทำเบื้องต้น เพื่ออาศัย
 ข้อมูลเหล่านี้ประกอบกระบวนการให้การพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น หลักสูตร

มิได้มีความมุ่งหมายใหญ่สำเร็จการอบรมมีความสามารถอย่างลึกซึ้ง หรือต้องการให้เกิดการก้าวก้าวหน้าให้กับวิชาชีพอื่น ๆ เลย ดังนั้นการที่ผู้สำเร็จการอบรมแสดงความคิดเห็น ว่าตนมีความสามารถเพียงปานกลาง โดยระบุเหตุผลดังกล่าวจึงไม่ เป็นสิ่งที่จะบ่งชี้ว่าเป็น ความบกพร่องของหลักสูตร ข้อเสนอแนะก็คือ ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ ควรมีการปฐมนิเทศให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และ ประโยชน์จากการเรียนการสอนวิชาเหล่านี้

หมายเหตุ : การสรุปผลการประเมิน รวมทั้งการอภิปรายผลนี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ในปีการศึกษา 2523 อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2525) หลักสูตรการ พยาบาลเฉพาะทาง ซึ่งเปิดการอบรมประจำปี ระหว่างวันที่ 6 กันยายน 2525- 28 พฤศจิกายน 2525 ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปจากการดำเนินการหลักสูตรในปี การศึกษา 2523 ดังนี้

ก. ในค่านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปที่เห็นได้ ชัดเจนคือ ในสาขาการพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก ได้ตัดเนื้อหาวิชาส่วน Nursing management of premature baby & cardiothoracic problemทิ้งไป

ข. ในค่านการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร เข้ารับการอบรม ได้มีการระบุโดย ชัดเจนว่าจะต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานหรือมีแผนการที่จะกลับไปปฏิบัติงานในแขนงการพยาบาล ที่คนสมัคร เข้ารับการอบรม

ค. ในค่านอุปกรณ์และสิ่งแวดลอมประกอบ การเรียนการสอน ภายหลังจากที่ คณะพยาบาลศาสตร์ ได้ทำการสร้างอาคารเรียนใหม่เสร็จโดยเรียบร้อยเมื่อสิงหาคม 2525 สิ่งแวดลอมต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน สถานที่พักผ่อน รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ทันสมัยและสะดวกที่จะเอื้ออำนวย การเรียนการสอนมากขึ้น ในค่านสวัสดิการเกี่ยวกับหอพักก็ เช่นเดียวกัน เมื่อหอพักนักศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ได้สร้างเสร็จเรียบร้อย คณะฯ ก็ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าศึกษา หรืออบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ของคณะมีสิทธิที่จะเข้าพักอาศัย ระหว่างการ ศึกษาและอบรมได้

ง. เกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลในสาขาการพยาบาลกุมารฯ ได้มีการจัด pre และ post test ขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวเปรียบเทียบชี้ถึงประสิทธิภาพในด้านการเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตร

ขอเสนอแนะในการทำการประเมินหลักสูตรในครั้งต่อไป ควรทำการประเมินในรูปแบบการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) คือการเริ่มโครงการประเมินไปพร้อม ๆ กับการเปิดหลักสูตรการอบรม และการประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) เมื่อสิ้นสุดการอบรม รวมทั้งมีการติดตามผลผู้สำเร็จการอบรมภายหลังสำเร็จการอบรมไปแล้วชั่วระยะเวลาหนึ่ง การประเมินแบบที่ผู้วิจัยเสนอแนะนี้ จะได้ประโยชน์มากขึ้นดังนี้

ก. ทำให้ได้ข้อมูลถูกต้องชัดเจนตรงกับความเป็นจริง และครบถ้วนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นการประเมินทันทีทันใดภายหลังจากการเรียนการสอน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่ผู้วิจัยประสบจากงานวิจัยครั้งนี้ เป็นต้นว่ากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติที่จะตอบแบบสอบถาม โดยให้เหตุผลว่า จำไม่ได้ โดยเฉพาะข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งแต่ละท่านไม่ได้สอนหลักสูตรใดเพียงหลักสูตรเดียว การจะคาดหวังให้จดจำข้อมูลปลีกย่อยในทุก ๆ หลักสูตร ย่อมเป็นไปได้ยาก ดังเช่นข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนที่ผู้วิจัยได้รับคืนมาในการวิจัยครั้งนี้ เพียงร้อยละ 50.98 เท่านั้น

ข. จากการประเมินผลแบบประเมินความก้าวหน้าระหว่างเปิดหลักสูตรอยู่ จะทำให้ได้มีโอกาสนำข้อมูลที่ได้นำมาใช้หาหนทางแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาที่ ในหลักสูตรครั้งนั้น ๆ ไม่คงรอเพื่อแก้ไขในโอกาสต่อไป ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตรในองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดีขึ้น